

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-75>

УДК 657.011:338.47

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

DIGITALIZATION OF ACCOUNTING FOR THE ACTIVITIES OF AUTOMOTIVE TRANSPORT ENTERPRISES

Янчишин Віталій Йосифович

аспірант,

Західноукраїнський національний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2886-5892>**Yanchyshyn Vitalii**

West Ukrainian National University

Стаття присвячена питанням діджиталізації обліку діяльності автотранспортних підприємств. Наведено основні напрями розвитку діджитал-обліку діяльності автотранспортних підприємств. Визначено внутрішні та зовнішні фактори впливу на формування системи обліку автотранспортних підприємств в умовах діджиталізації. Здійснено аналіз найпопулярніших програмних забезпечень бухгалтерського обліку BAS Бухгалтерія, SAP Business One, Microsoft Dynamics 365, QuickBooks, Xero, що використовуються автотранспортними підприємствами. Встановлено, що BAS Бухгалтерія, SAP Business One та Microsoft Dynamics 365 надається розширений обліковий функціонал для автотранспортних підприємств, що дозволяє в умовах підвищених ризиків та воєнного стану враховувати не лише стандартні бізнес-процеси, а й здатність адаптуватися до кризових умов, контролювати витрати, мінімізувати ризики та забезпечувати фінансову стабільність.

Ключові слова: бухгалтерський облік, автоматизація обліку, діджиталізація обліку, діджитал-облік, облік автотранспортних підприємств.

The article is dedicated to the issues of digitalization of accounting for the activities of motor transport enterprises. The purpose of the study is to examine the features of accounting digitalization in motor transport enterprises under increased risks and wartime conditions. The main directions of digital-accounting development in transport enterprises are outlined, including the implementation of electronic document management, the use of cloud technologies, the integration of blockchain technologies and AI tools, as well as the analysis and processing of large datasets (Big Data). The study identifies internal (enterprise scale – different levels of automation for small, medium, and large transport enterprises; organizational structure and business processes – the need for fleet, expense, and logistics control; personnel training level – the higher the qualification, the easier it is to implement complex software; types of transportation – freight and passenger transport have different accounting requirements) and external factors (legislative requirements – taxation specifics, electronic document flow, fuel and lubricant regulation; level of digital infrastructure – cloud technologies, financial accounting automation; technological trends – implementation of IoT, Big Data, and AI for transportation optimization; competitive pressure – the need to reduce costs and increase efficiency) that influence the formation of the accounting system of motor transport enterprises in the digitalization era. The study analyzes the most popular accounting software used by transport enterprises, including BAS Accounting, SAP Business One, Microsoft Dynamics 365, QuickBooks, and Xero. It has been established that BAS Accounting, SAP Business One, and Microsoft Dynamics 365 provide extended accounting functionality for motor transport enterprises, allowing them, in the face of increased risks and wartime conditions, to consider not only standard business processes but also the ability to adapt to crisis conditions, control costs, minimize risks, and ensure financial stability.

Keywords: accounting, automation of accounting, digitalization of accounting, digital accounting, accounting of road transport enterprises.

Постановка проблеми. Нестабільність економічного та політичного середовища вимагає від автотранспортних підприємств впровадження ефективних бізнес-процесів,

що забезпечують гнучкість управлінських рішень, підвищення якості послуг та зміцнення лояльності клієнтів. У сучасних умовах основним інструментом досягнення цих цілей

є цифрова трансформація, зокрема впровадження технологій діджиталізації, які дозволяють значно підвищити рівень прибутковості та ефективності підприємств. Важливу роль у цьому процесі відіграє облік як ключова функція управління, що забезпечує достовірність і своєчасність інформаційного забезпечення діяльності. Діджиталізація обліку автотранспортних підприємств сприяє автоматизації процесів, підвищенню точності та швидкості обробки даних, зниженню ризиків людського фактору, оптимізації витрат і покращенню контролю за використанням ресурсів. Інтеграція цифрових технологій у фінансовий та бухгалтерський облік дозволяє значно покращити прогнозування фінансових показників, сприяє стратегічному плануванню та підвищує конкурентоспроможність підприємств у динамічному ринковому середовищі. Крім того, цифрові платформи та системи обміну даними в реальному часі оптимізують використання наявних ресурсів, скорочують простой транспорту та забезпечують безперебійність логістичних операцій. В умовах низької рентабельності галузі (2-5% до оподаткування) та високих операційних витрат цифрові рішення відіграють критичну роль у мінімізації інформаційної асиметрії, підвищенні прозорості ринку та забезпеченні стратегічних конкурентних переваг. Таким чином, діджиталізація обліку є не лише інструментом оптимізації внутрішніх потреб автотранспортних підприємств, а й ключовим чинником їхньої довгострокової стійкості та ефективності в умовах цифрової економіки.

Мета статті. Метою статті є дослідження особливостей діджиталізації обліку діяльності автотранспортних підприємств в умовах підвищених ризиків та воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання діджиталізації як ефективного інструменту обліку як функції управління автотранспортними підприємствами досліджують такі вчені, як В. Бойко [1], Р. М. Воронко, О. Ю. Бурдик [2], І. В. Корняк [3], Є. Осипова, І. Яценко [4], М. В. Плекан, О. А. Курей, Р.-Я. А. Возняк [5]. Зважаючи на вагомий науковий доробок, і досі існує необхідність у дослідженні сучасних інструментів діджиталізації обліку діяльності автотранспортних підприємств. Це і зумовлює актуальність теми дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна транспортна галузь характеризується активною цифровою трансформацією, зокрема через платформізацію та впровадження TMS 4.0 (Transportation

Management System), що спрямовані на автоматизацію процесів пошуку перевізників і управління логістичними операціями. Використання таких технологічних рішень дозволяє суттєво зменшити часові витрати на узгодження тарифних ставок, вибір підрядників та контроль за виконанням перевезень. Наприклад, компанія GEFCO інтегрувала цифрову платформу Chronotruck, яка автоматично об'єднує перевізників зі вантажовідправниками. Це значно знижує рівень порожніх пробігів, що в масштабах Західної Європи спричиняє щорічні витрати транспортного сектору на рівні 100 мільярдів євро. Таким чином, впровадження інноваційних платформ сприяє оптимізації логістичних потоків, покращенню завантаженості транспортних засобів і підвищенню ефективності управлінських рішень [7].

Діджиталізація діяльності українських автотранспортних підприємств постійно розвивається, що характеризується наявністю великої кількості інформаційних технологій. Наприклад, у сфері вантажних автотранспортних перевезень використовуються такі популярні електронні сервіси, як:

- система «Шлях», що дозволяє значно спрощує та підвищувати рівень автоматизації надання адміністративних послуг автомобільним перевізникам;
- еЧерга – застосунок для відстеження електронної черги перетину вантажними автомобілями кордону;
- WIM – комплексна система щодо збору інформації про рух транспортних засобів автомобільними шляхами [1].

Також на законодавчому рівні триває робота над впровадженням таких систем, як е-ТТН (з можливістю інтеграції до єдиної системи електронної ТТН ЄС e-CRM) [1] та сервісу eІнспектор (що дозволить цифровізувати дії інспектора під час перевірки транспортних засобів) [6].

Діяльність автотранспортних підприємств характеризується високою динамічністю бізнес-процесів, значною залежністю від зовнішніх факторів (паливні ціни, погодні умови, регуляторні вимоги) та необхідністю комплексного управління матеріально-технічними та фінансовими ресурсами. Основними особливостями їх діяльності є безперервний рух транспортних засобів, значні обсяги операційних витрат (паливо, ремонт, страхування), а також необхідність дотримання нормативних вимог щодо логістики, екологічних стандартів та безпеки перевезень. У воєнний час період діяльності автотранспортних підпри-

емств ускладнюється додатковими ризиками, такими як руйнування транспортної інфраструктури, обмежений доступ до пального, зростання витрат на страхування транспорту та персоналу, необхідність швидкої адаптації маршрутів та коректування логістичних схема через бойові дії. Ці фактори зумовлюють високі вимоги до системи обліку, яка має забезпечувати оперативний контроль за витратами, аналіз ефективності перевезень та своєчасне реагування на зміни в ринковому середовищі.

Цифрова трансформація бізнес-процесів автотранспортних підприємств зумовлює необхідність інтеграції сучасних ІТ-технологій у систему обліку. Діджиталізація обліку передбачає перехід до виключно електронного формату створення, обробки та передачі економічної інформації, що сприяє усуненню неефективних паперових процедур та впровадженню автоматизованих цифрових рішень. В умовах воєнного стану діджиталізація також сприяє оперативному обміну даними між державними органами, військовими адміністраціями та бізнесом, що дозволяє ефективніше координувати транспортні потоки, здійснювати евакуаційні перевезення та забезпечувати критично важливу логістику. Основні напрями розвитку діджитал-обліку діяльності автотранспортних підприємств наведено на рис. 1.

З урахуванням технологічно-технічних особливостей автомобільного транспорту (висока мобільність, значні експлуатаційні витрати та необхідність контролю), можна визначити ключові фактори, що впливають на формування облікової системи автотранспортних підприємств в умовах діджиталізації, що наведено рис. 2.

Врахування зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на формування облікової системи автотранспортних підприємств дозволяє впровадити такі автоматизовані рішення, що дозволяють мінімізувати витрати, підвищити точність обліку, прискорити фінансові операції та забезпечити гнучкість управління автотранспортним бізнесом.

З цією метою для українських автотранспортних підприємств на ринку існує велика кількість програмних забезпечень для ведення бухгалтерського обліку, як відрізняються за рівнем автоматизації, інтеграцією з транспортними модулями та можливостями управління витратами. Малі автотранспортні підприємства найчастіше обирають BAS Бухгалтерія, QuickBooks, Xero, що зумовлено наявністю базових функцій бухгалтерського та податкового обліку, автоматизацією розрахунків із контрагентами, ведення касових і валютних операцій. BAS Бухгалтерія має розширені можливості для обліку ПММ, амортизації транспорту та витрат на ремонт, що

Рис. 1. Основні напрями розвитку діджитал-обліку діяльності автотранспортних підприємств

Джерело: сформовано та доповнено автором на основі [1]

Рис. 2. Фактори впливу на формування облікової системи автотранспортних підприємств в умовах діджиталізації

Джерело: сформовано та доповнено автором на основі [2; 3; 4; 5]

дозволяє ефективніше контролювати експлуатаційні витрати. У свою чергу, QuickBooks, Xero, дозволяють забезпечувати інтеграцію з банками, мають функцію фінансового планування, однак мають обмежені можливості для спеціалізованого обліку транспортних витрат. Середні автотранспортні підприємства надають перевагу BAS Бухгалтерія, Microsoft Dynamics 365. Розширені можливості цих програм дозволяють використовувати комплексні рішення для управління фінансами, включаючи автоматизацію бухгалтерських проведень, облік ПММ, інтеграцію з GPS-системами. При цьому Microsoft Dynamics 365 як глобальна ERP-система дозволяє масштабувати процеси, інтегрувати транспорту логістику та прогнозувати фінансові показники. Великі ж автотранспортні підприємства отримують повноцінні аналітичні та планувальні інструменти, інтеграцію з логістичними платформами та автоматизовану взаємодію із підрядниками, завдяки використанню SAP Business One, Microsoft Dynamics 365. Такі системи дозволяють централізовано контролювати витрати на транспорт, аналізувати завантаженість автопарку та ефективно управляти ресурсами в умовах масштабних операцій.

Порівняльна характеристика можливостей діджитал-обліку програмних забезпечень для

автотранспортних підприємств наведено у табл. 1.

Як видно із табл. 1, BAS Бухгалтерія є найбільш адаптованою до специфіки діяльності автотранспортних підприємств, оскільки підтримує автоматизований облік ПММ, амортизації транспорту, витрат на ремонти та інтеграцію з GPS-системами. SAP Business One та Microsoft Dynamics 365, як комплексні ERP-системи, забезпечують широку аналітику, фінансове планування та інтеграцію з банками, але для реалізації спеціалізованих функцій, пов'язаних із транспортом, часто потребують додаткових налаштувань. QuickBooks та Xero, орієнтовані на малий бізнес, мають обмежений функціонал щодо обліку транспортних витрат, амортизації та інтеграції з логістичними модулями, проте надають зручні хмарні рішення для автоматизації бухгалтерського обліку та розрахунків.

Таким чином, вибір бухгалтерського програмного забезпечення в умовах підвищених ризиків та воєнного стану має враховувати не лише стандартні бізнес-процеси, а й здатність адаптуватися до кризових умов, контролювати витрати, мінімізувати ризики та забезпечувати фінансову стабільність. Такі можливості надаються програмними забезпеченнями BAS Бухгалтерія, SAP Business One та Microsoft Dynamics 365.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика можливостей діджитал-обліку програмних забезпечень для автотранспортних підприємств

№ з/п	Облікові можливості	BAS Бухгалтерія	SAP Business One	Microsoft Dynamics 365	QuickBooks	Xero
1	Облік активів, зобов'язань і капіталу	Так	Так	Так	Так	Так
2	Облік розрахунків із контрагентами	Так	Так	Так	Так	Так
3	Облік зарплати та податків	Так	Потрібна кастомізація	Потрібна кастомізація	Потрібна кастомізація	Потрібна кастомізація
4	Облік касових операцій	Так	Так	Так	Обмежено	Обмежено
5	Облік валютних операцій	Так	Так	Так	Обмежено	Обмежено
6	Облік ПММ	Так (автоматизовано)	Потрібна кастомізація	Потрібна кастомізація	Ні	Ні
7	Облік амортизації транспорту	Так (з урахуванням пробігу)	Так (стандартний облік)	Так (стандартний облік)	Обмежено	Обмежено
8	Облік витрат на ремонти та ТО	Так (автоматизовано)	Потрібна кастомізація	Потрібна кастомізація	Ні	Ні
9	Облік доходів і витрат	Так	Так	Так	Так	Так
10	Формування фінансової звітності	Так	Так	Так	Так	Так
11	Інтеграція з податковими органами	Так (Україна)	Так (глобально)	Так (глобально)	Обмежено	Обмежено
12	Інтеграція з GPS-системами	Так	Потрібна інтеграція	Потрібна інтеграція	Ні	Ні
13	Фінансове планування та аналіз	Обмежено (додаткові модулі)	Так (розширена аналітика)	Так (розширена аналітика)	Так	Так
14	Інтеграція з банками	Так	Так	Так	Так	Так
15	Автоматизація платежів	Так	Так	Так	Так	Так

Джерело: сформовано автором

Висновки. Діджиталізація обліку автотранспортних підприємств є ключовим фактором їхньої адаптації до кризових умов і підвищення ефективності управління. Впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати витрати, покращити контроль за ресурсами та прискорити фінансові опера-

ції, що особливо важливо в умовах воєнного стану.

Аналіз програмного забезпечення показує, що BAS Бухгалтерія найбільше адаптована до специфіки діяльності автотранспортних підприємств завдяки автоматизованому обліку ПММ, амортизації транспорту та витрат на ремонти.

SAP Business One та Microsoft Dynamics 365 забезпечують розширену аналітику та фінансове планування, що робить їх ефективними для масштабних перевізників. Водночас QuickBooks і Xero, попри зручність хмарних рішень, мають обмежені можливості для спеціалізованого обліку транспортних витрат.

Таким чином, цифрова трансформація бухгалтерського обліку не лише спрощує фінансовий менеджмент, а й забезпечує гнучкість, точність та швидкість прийняття релевантних управлінських рішень, що є критичним для автотранспортних підприємств в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойко В. Цифрові тренди в управлінні бізнес-процесами вантажних автотранспортних підприємств. Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Берегове, 26–27 березня 2024 р.). Берегове: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II, 2024. С. 45–47.
2. Воронко Р. М., Бурдик О. Ю. Вплив інформаційних технологій на формування внутрішньогосподарської звітності на автотранспортних підприємства. Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія» (м. Тернопіль, 23 грудня 2020 року). С. 46–48.
3. Корняк І. В. Діджиталізація внутрішнього контролю та інформаційної підтримки управління транспортними підприємствами. *Центральний науковий вісник*. Економічні науки. 2023. Вип. 9(42). С. 163–172.
4. Осипова Є., Яценко І. Можливості діджиталізації комунікаційних бізнес-процесів транспортних підприємств. *Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці*: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2 листопада 2023 року). Київ : ДУІТ, ХНУРЕ, МНТЕУ. 2023. С. 225–227.
5. Плекан М. В., Курей О. А., Возняк Р.-Я. А. Переваги діджиталізації в обліку для підприємств. *Економіка і суспільство*. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3782/3705> (дата звернення 03.02.2025)
6. Красіков М. «Укртрансбезпека» презентувала сервіс «eІнспектор»: коли запуск. The Page. 2023. URL: <https://thepage.ua/ua/news/ukrtransbezpeka-prezentovala-yeinspektor> (дата звернення 03.02.2025)
7. Діджиталізація в галузі автомобільного транспорту на практиці. Як нові технології впливають на розвиток бізнесу тут і зараз. TradeMasterGroup.2019. URL: <https://trademaster.ua/articles/313084> (дата звернення 03.02.2025)

REFERENCES:

1. Boyko V. (2024) Tsyfrovі trendy v upravlinni biznes-protsesamy vantazhnykh avtotransportnykh pidprijemstv [Digital trends in the management of business processes of freight motor transport enterprises]. Digital economy and sustainable development: the latest trends in finance, accounting, management and social and behavioral sciences: collection of materials of the IV International Scientific and Practical Conference (Berehove, March 26–27, 2024), pp. 45–47.
2. Voronko R. M., Burdyk O. Iu. (2020) Vplyv informatsiinykh tekhnolohii na formuvannia vnutrishnohospodarskoi zvitnosti na avtotransportnykh pidprijemstva [Influence of information technologies on the formation of internal economic reporting at motor transport enterprises]. International Scientific and Practical Internet Conference "Accounting, Taxation and Control: Theory and Methodology" (Ternopil, December 23, 2020), pp. 46–48.
3. Korniat I. V. (2023) Didzhytalizatsiia vnutrishnoho kontroliu ta informatsiinoi pidtrymky upravlinnia transportnymy pidprijemstvamy [Digitalization of internal control and information support for the management of transport enterprises]. *Central Scientific Bulletin*. Economic Sciences, Issue 9(42), pp. 163–172.
4. Osypova Ye., Yatsenko I. (2023) Mozhlyvosti didzhytalizatsii komunikatsiinykh biznes-protsesiv transportnykh pidprijemstv [Possibilities of digitalization of communication business processes of transport enterprises]. Management and administration in the context of countering hybrid threats to national security: Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference (Kyiv, November 2, 2023), pp. 225–227.
5. Plekan M. V., Kurei O. A., Vozniak R.-Ya. A. (2024) Perevahy didzhytalizatsii v obliku dlia pidprijemstv. *Ekonomika i suspilstvo* [Advantages of digitalization in accounting for enterprises.]. *Economy and society*, Issue 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3782/3705> (accessed February 03, 2025)
6. Krasikov M. (2023) «Ukrtransbezpeka» prezentovala servis «eІnspektor»: koly zapusk [Ukrtransbezpeka presented the eInspector service: when to launch]. The Page. URL: <https://thepage.ua/ua/news/ukrtransbezpeka-prezentovala-yeinspektor> (accessed February 03, 2025)
7. Didzhytalizatsiia v haluzi avtomobilnoho transportu na praktytsi. Yak novi tekhnolohii vplyvaiut na rozvytok biznesu tut i zaraz [Digitalization in the road transport industry in practice. How new technologies affect business development here and now]. TradeMasterGroup. URL: <https://trademaster.ua/articles/313084> (accessed February 03, 2025)